

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ
ԱԿԱԴԵՄԻԱ**

2020/ 2021 ուսումնական տարի

**«Ուժի դրսևորման գործառույթները միջազգային քաղաքականության և
անվտանգության համատեքստում» առարկայի**

ՀԱՐՑԱՇԱՐ

1. Անվտանգություն հասկացության սահմանումները: Պարզաբանել անվտանգություն եզրույթի պատմական և փիլիսոփայական /տեսական/ ծագումնաբանությանը վերաբերող հիմնահարցերը՝ անդրադառնալով ազգային, միջազգային և գլոբալ անվտանգություն հասկացություններին:
2. Տեսական մոտեցումների տեսանկյունից քննարկել միջազգային անվտանգության համակարգերի ձևավորման և քաղաքականության մշակման գործառույթները:
3. Հետսառըպատերազմյան շրջանում անվտանգություն հասկացության վերանայման /ընդլայնման/ միտումները և նոր մարտահրավերները:
4. Հետսառըպատերազմյան շրջանին բնորոշ հակամարտությունների և զնիված բախումների բնույթն ու մակարդակները:
5. Անվտանգության և նոր աշխարհակարգի ձևավորման վերաբերյալ ԱՄՆ ռազմավարական ընկալումները հետսառըպատերազմյան շրջանում (Զորջ Բուշի վարչակազմ):
6. Քննարկել <<անվտանգության դիլեմա>> (security dilemma) ձևաչափում ընդգծվող անվտանգության հիմնահարցերի մեկնաբանություններն ու ընկալումները
7. Պարզաբանել 21-րդ դարում ընդգծվող անվտանգության միջավայրի ընկալումները և մոտեցումները: (Անդրադառնալ <<անվտանգության պարադիգմի փոփոխություն>> և <<պատերազմներ ժողովուրդների մեջ>> հասկացությունների քննարկմանը և դրանց գործնական դրսևորումներին արդի անվտանգության միջավայրում):
8. Պատերազմներ ժողովուրդների մեջ (wars amongst the people) հասկացության հիմանական թեզերը և ռազմական ուժի կիրառման առանձնահատկությունները:
9. Գլոբալիզացիայի միտումները և դրանց ազդեցությունը ոչ պետական ակտորների, զինված խմբավորումների դերակատարման և մարտավարական փոխակերպումների վրա:
10. Դիվանագիտության և ուժի դերակատարման փոխկապվածությունը եվրոպական պետական համակարգի ձևավորման և անվտանգության միջավայրի հաստատման համատեքստում:
11. Ֆրասնիական հեղափոխության ազդեցությունը ռազմական ուժի դերակատարման և կիրառման հարթություններում (revolution in military affairs (RMA))

12. Ուժի կիրառման ռազմավարական մետեցումները Նապոլեոն Բոնապարտի պատերազմական գործողություններում: Ներկայացնել բացթողումներն ու ձախողման պատճառները:
13. Վիեննայի վեհաժողովի կարևորությունը ուժերի բալանս (balance of power) անվտանգության համակարգի ձևավորման համատեքստում:
14. Ուժերի բալանս (balance of power) անվտանգության համակարգի կայունության, փոխակերպման (երկբեվեռացման) և խոցելիության բնորոշիչները:
15. Քննարկել ուժերի բալանս (balance of power) անվտանգության համակարգի համատեքստում ուժի կիրառման գործառույթները և դրանց ազդեցությունը առաջին համաշխարհային պատերազմի ռազմավարական պլանավորման գործընթացում (հարցակողական դոկտրին):
16. Հակամարտությունների և պատերազմների վերսկսման դրդապատճառների, ծագման աղբյուրների կառուցվածքային և ռազմաքաղաքական բացատրությունները: Պարզաբանել <<պատերազմների հարթությունների վերուլուծություն>> անալիտիկ ձևաչափը (level of analysis).
17. Միջազգային հարաբերություններում ռազմական ուժի խաղաղ և ֆիզիկական (peaceful and physical use of force) կիրառման գործառույթները և նպատակները:
18. Ներկայացնել սառը պատերազմային ժամանակահատվածում ռազմական ուժի չորս ավանդական կատեգորիաները՝ պաշտպանություն (defense), տարհամոզում (deterrence), ստիպում (compellence) եւ ուժի ցուցադրման գործառույթները:
19. Ռազմավարական ոչ բռնության/ քաղաքացիական անհնազանդության (strategic non-violence) հասկացության քննարկումը ուժի կրառման կատեգորիաների տեսանկյունից:
20. Սառը պատերազմի շրջանը բնորոշող ուժի ավանդական չորս գործառույթների ընդլայնումը հետսառըպատերազմյան շրջանում (խաղաղապահ ուժերի գործունեություն): Ներկայացնել օրինակներ:
21. Խաղաղության պարտադրման (peace enforcement) գործառույթները խաղաղապահ զինված ստորաբաժանումների գործողություններում: Ներկայացնել ձախողման օրինակներ և վերլուծել հիմանական պատճառները:
22. Պաշտպանելու պարտականություն (responsibility to protect) միջազգային նորմի ընկալումները ժամանակակից անվտանգության միջավայրում:
23. Մարդասիրական միջամտությունների (humanitarian intervention) բարոյական/էթիկական դրդապատճառները և պետական ինքնիշխանության միջազգային սկզբունքի համեմատական քննարկում:
24. Կանխարգելում/խափանում (preemption) հասկացության կիրառական հիմնավորումները 2006թ.-ի ԱՄՆ անվտանգության ռազմավարության մեջ:
25. Պարզաբանել Բուշի վարչակազմի կողմից կանխարգելում/խափանում (preemption) դոկտրինի կիրառական մեկանաբանությունները (Իրաք նեխուժման նախաշեմին) ոչ

պետական զինված խմբավորումների մարտահրավերների դիմակայման համատեքստում:
Քննարկել մտավախությունները:

26. Ռազմական ուժի էլաստիկության/տարածականության (fungability) և քաղաքականության հետ փոխկապակցման (linkage politics) հատկությունները: Ներկայացնել օրինակ և վերլուծել:

27. Ժողովրդավարական համակարգում ազգային անվտանգության քաղաքականության մշակման գործընթանները: Ներկայացնել կատեգորիաները ուժի կիրառման տեսանկյունից:

28. Մատնանշել և օրինակների միջոցով պարզաբանաել անվտանգության քաղաքականության մշակման կատեգորիաների միջև ընկած անորոշություններն ու խնդիրները ռազմական ուժի կիրառման համատեքստում:

29. Քաղաքացիական եւ ռազմական դերակատարների միջև ընկած հարաբերությունները անվտանգության քաղաքականության մշակման համատեքստում:

30. Ջանգվածային ոչնչացման սպառազինությունների՝ միջուկային տարհամոզման/կանխարգելման (deterrence) ռազմավարության երկու հիմնարար տեսությունները:

31. Միջուկային տարհամոզման/կանխարգելման (deterrence) ռազմավարության դրսևորումները սառը պատերազմյան ժամանակաշրջանում: Ամփոփել անվտանգության ընկալումների դինամիկան:

32. Ներկայացնել միջուկային սպառազինությունները սառըպատերազմյան շրջանում՝ մանարամասնելով առկա լարվածությունները ռազմավարական և սովորական սպառազինությունների մակարդակում:

33. Պարզաբանել 21-րդ դարում ընդգծվող անվտանգության միջավայրի համատեքստում տարհամոզման/կանխարգելման (deterrence) դոկտրինի արդիականությունն ու հիմնական մտավախությունները:

34. Ռազմավարության ներածություն: Կլաուզկիցի "Պատերազմի մասին" աշխատությունում պատերազմի մշուշ (fog of war), անորոշություն (uncertainty), եռամիասնություն (remarkable trinity) և պատերազմի երկակիություն (dual nature of war) հասկացությունների մեկնաբանությունները՝ որպես ռազմարվեստի բաղադրիչներ:

35. Կլաուզկիցի "Պատերազմի մասին" աշխատությունում ռազմավարության սահմանման և ընկալման առանձնահատկությունները/բացթողումները: Մեծ ռազմավարության/ռամավարական տեսլականի (grand strategy) բաղկացուցիչները:

Քաղաքական կառավարման և քաղաքական վեղուծության ամբիոնի վարիչ՝

Մ. Մարգարյան

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Helga Haftendorn, "The Security Puzzle: Theory Building and Discipline Building in International Security," *International Studies Quarterly* 35 (March 1991)
2. Robert Jervis, "Cooperation Under the Security Dilemma," in Robert Art and Kenneth Waltz, *The Use of Force*, 7th ed. (Rowman & Littlefield Publishers, Inc., 2009), David Baldwin, "The
3. Concept of Security," *Review of International Studies* (January 1997)
4. Terry Terriff, "Environmental Degradation and Security," in *Security Studies for the 21st Century*
5. Joseph Nye, "Conflicts After the Cold War," *Washington Quarterly* (Winter 1996)
6. Rocklyn Williams, "How Primary is the Primary Function?: Configuring the SANDF for African Realities," *African Security Review* (No. 6, 1999)
7. Barry Buzan, "People, States, and Fear: The National Security Problem in the Third World," in Edward Azar and Ching-in Moon, *National Security in the Third World* (London: Elgar Publishing, 1988)
8. G. John Ikenberry, "America's Imperial Ambition," in Robert Art and Kenneth Waltz, ed., *The Use of Force*, 6th ed. (New York: Rowman and Littlefield, 2003)
9. Roland Paris, "Human Security Paradigm Shift or Hot Air?" in *International Security*, Vol. 26, No. 2 (Fall 2001)
10. National Intelligence Council, *Mapping the Global Future* (December 2004)
11. Rupert Smith, *The Utility of Force: The Art of War in the Modern World* (New York: Penguin, 2006)
12. Hanlon, Querine H., "Globalization and the Transformation of Armed Groups" in *Armed Groups: Studies in National Security, Counterterrorism, and Counterinsurgency*
13. "Globalization and Human Security" in *American National Security*, (Johns Hopkins University Press, 6th ed., 2008)
14. Grigor, Boyakhchyan., "States and Security Perceptions: Keeping Azerbaijan at Bay," *Foreign Policy Journal, U.S.* (2014)
15. Paul Lauren, Gordon Craig and Alexander George, *Force and Statecraft* (Oxford: Oxford University Press, 2006)
16. Jack Snyder, "The Cult of the Offensive in 1914," in *The Use of Force*, 7th ed
17. Robert J. Art and Patrick M. Cronin, "The U.S. and Coercive Diplomacy", in *The Use of Force*, 7th ed.

18. John Mearsheimer, "Hilter and the Blitzkrieg," in *The Use of Force*, 5th ed.
19. Sir George Sansom, "Japan's Fatal Blunder," in *The Use of Force*, 7th ed.
20. "Military Power" in *American National Security* (Johns Hopkins University Press, 2008)
21. David M. Malone and Karin Wermester, "Boom or Bust? The Changing Nature of UN Peacekeeping," *International Peacekeeping* 7.4 (2000)
22. Chaim Kaufmann, "Intervention in Ethnic and Ideological Civil Wars," in *The Use of Force*, 7th ed
23. Lawrence Korb and Caroline Wodhams, "A Critique of the Bush Administration's National Security Strategy," The Stanley Foundation Policy Analysis Brief, June 2006
24. Christopher M. Schnaubelt, "After the Fight: Interagency Operations," *Parameters* (Winter 2005-2006)
25. Gregory Koblentz, "Pathogens as Weapons: The International Security Implications of Biological Warfare," in *The Use of Force*, 7th ed.
26. Ehsaneh I. Sadr, "The Impact of Iran's Nuclearization on Israel," in *The Use of Force*, 7th ed.,
27. "The Forum: Non-State Actors, Terrorism and Weapons of Mass Destruction," *International Studies Review* (March 2005)
28. John Mueller, "The Obsolescence of Major War," in *The Use of Force*, 5th ed., chap. 26.
29. Lawrence Freedman and Efraim Karsh, "How Kuwait was Won," in *The Use of Force*, 5th ed., chap. 16.
30. Daniel Byman and Matthew Waxman, "Kosovo and the Great Air Power Debate," *International Security* (Spring 2000)
31. "Conventional War" in *American National Security* (Johns Hopkins Univ. Press, 2008), chapter. 15
32. Michael E. O'Hanlon, "The Afghani War: A Flawed Masterpiece," in *The Use of Force*, 7th ed., chap. 16.
33. Andrew Exum, *Hizballah at War: A Military Assessment* (Washington, DC: The Washington Institute for Near East Policy, December 2006).
34. Edward Rhodes, "Conventional Deterrence," *Comparative Strategy* (July-September 2000),